

Informacje praktyczne:

- **Przelot** Kraków – Lizbona i Porto - Kraków liniami Ryanair koszt 2 osób i dziecko powyżej 2 lat (tylko bagaże podręczne duże, wybór miejsc oraz wózek): 1300zł
Czas lotu to około 4 godziny. W Lizbonie z lotniska można za ok. 1,5 euro dojechać metrem do centrum. Natomiast w Porto z lotniska można za 2 euro dojechać do centrum – pod dworzec San Bento. Nocą o pełnych godzinach na lotnisko jeździ autobus 3M (między 1 a 5 rano) dokładnie spod McDonalnds Imperial. W ciągu dnia można dojechać metrem.
- **Nocleg**
Lizbona: Lisbon Dreams Guesthouse <https://www.lisbondreamsguesthouse.com/> - 35 Euro za pokój ze śniadaniem (plus 2 euro za dzień/osobę opłaty turystycznej). Miejsce było już nam znane, gdyż nocowaliśmy tu przy poprzednim pobycie... 9 lat temu. Hostel jest bardzo sympatycznym miejscem z dużym ogólnodostępnym salonem, kuchnią i jadalnią. W kuchni rano serwowane jest śniadanie w postaci bufetu, ale w ciągu dnia można korzystać ze sprzętów i jak ktoś ma ochotę to coś ugotować. Jedynym mankamentem miejsca może być to, iż w pokojach nie ma łazienek, są ogólnodostępne. Jest ich w sumie 4 na piętrze (na 11 pokoi) więc nie jest to wielki problem. Byliśmy z 2,5 latkiem, więc w pokoju mieliśmy dostawione łóżeczko. W porze zimowej może być trochę chłodno, więc w pokojach znajdują się elektryczne grzejniki. Hostel położony 10 minut piechotą do stacji metra Pombal, ciut bliżej jest stacja Rato. Dokładnie pod hostelem dobrze zaopatrzonej supermarket.
- **Porto:** Cinema Apartments <https://www.cinemaapartments.com/> - ok 55 Euro za apartament (plus 2 euro za dzień/ osobę opłaty turystycznej). Świetnie położone mieszkanie na Rua de Santa Catarina 3-4 minuty od dworca San Bento. Dodatkowo 4 minuty od hostelu Cinema, gdzie okazało się (nie było to wspomniane w ofercie na booking.com), iż możemy codziennie podejść na śniadanie. Samo mieszkanie to studio na piętrze (mankamentem były super strome schody, i trzeba było wnosić wózek) – z wyposażoną kuchnią, w mikro salonem z sofą i telewizorem; łóżeczko dziecięce na życzenie, bez opłat. Ogrzewanie dzięki klimatyzacji. A widok przez wielkie okna prosto na niebieskie azulejos kościoła św. Ildefonsa. 5 minut piechotą na Rua Catarina duży sklep Continente, a skręcając w pierwszą w prawo od apartamentów Pingo Doce (obok Coliseu).
- **Transport** – najprościej miejską komunikacją zarówno w Lizbonie i Porto.
LIZBONA:
Pojedynczy bilet na autobus, tramwaj, windę lub metro – 1,50 E / jeden przejazd. Bilet jest ważny 60 minut od pierwszego skasowania i w tym czasie można zmieniać środek transportu.
Bilet kupiony u kierowcy jest odpowiednio droższy: 2 E/autobus; 3 E/tramwaj (również tramwaj 28); 5,30 E/winda Santa Justa; 3,80 E/winda Gloria, Bica lub Lavra. Bilety te nie są ważne 60 minut od skasowania!
Bilet 24 godzinny na tramwaje, metro, windy, autobusy – koszt 6,40 E.

W Lizbonie korzystaliśmy z karty Viva Viagem (zakup jej to 0,5E) z doładowaniem tzw. zapping – korzystając z metra, tramwajów, autobusów, wind oraz statku do Casillas.

Opcja zapping – doładowanie kwotą od 3 do 40 €, ważna na pociągi podmiejskiej, windy, autobusy, metro, promy i tramwaje oraz połączenia Fertagus, a także MTS – Metro Sul do Tejo. Koszt pojedynczego przejazdu w takim przypadku to 1,35 E autobusem, windą lub tramwajem; 1,33 E na podróż metrem 1,90 E na podróż do Sintry lub Cascais z Lizbony, promami od 1,19 E do 2,76 E w zależności od wybranej trasy, połączenia Fertagus od 1,40 do 4,35 E w zależności od połączenia, Metro Sul do Tejo 0,85 E/podróż. Bilet z Lizbony do Casillas 1,30E

Na kartę Viva Viagem, Viva Viagem SRT lub 7 Colinas może być załadowany tylko jeden rodzaj biletów, czyli dla przykładu: nie możemy mieć załadowanego biletu 24h i w tym samym czasie doładować karty w opcji zapping. Można zmienić rodzaj biletów, jednak po wcześniejszym skończeniu się pierwszej opcji lub wyczyszczeniu karty w kasie (środki pozostałe na karcie nie są zwracane, co jest mankamentem, bo jak zostanie nam 1 a chcemy zmienić rodzaj biletu to pieniądze przepadają).

Lizbona – Sintra – tutaj najprościej kupić bilet na dworcu kolejowym za 15,60E, który zapewni nam przejazd Lizbona – Sintra, następnie w cenie będą autobusy po Sintrze jadące do najważniejszych zabytków, w ramach tego biletu dojedziemy również autobusem na Przylądek Roca, a dalej albo z powrotem do Sintry i Lizbony, albo do Cascais i wtedy do Lizbony.

Pełna informacja nie tylko o transporcie: <https://infolizbona.pl/>

PORTO: wszelkie info: www.metroporto.pt

Opłaty za przejazdy w Porto można płacić za pomocą karty Andante. Koszt zakupu karty to 0,6 E.

Cały obszar Porto oraz okolic, w których obowiązuje system Andante podzielony jest na strefy. **Ważne jest jednak jest to przez ile stref będziemy podróżowali**, co ma związek z różnymi cenami poszczególnych biletów. Dla przykładu bilet z oznaczeniem Z2 oznacza, że bilet jest ważny w strefie, w której bilet został skasowany i we wszystkich sąsiadujących z nią strefach, bilet Z3 upoważnia do transportu w strefie skasowania biletu, we wszystkich strefach z nią sąsiadujących oraz we wszystkich strefach graniczących z tymi strefami.

Na karcie Andante może być załadowany tylko jeden rodzaj biletu (np. tylko bilet Z2 lub Z3, nie mogą być załadowane bilety na strefy Z2 i Z3 w tym samym czasie). Cena biletu w strefie Z2 to 1,2E

Tramwaje w Porto: na trzy istniejące linie tramwajowe jeżdżące po Porto, tj. linie 1, 18 i 22 pojedynczy przejazd kosztuje 3,5 E (Tam i z powrotem 6E), a można ten bilet kupić tylko u motorniczego w tramwaju. Nie ma możliwości zakupu pojedynczego biletu na tramwaje w Porto w żadnym innym miejscu.

Funicular dos Guindais przy moście Luisa – górską kolejką za 2,50 E

Kolejka gondolowa po drugiej stronie Tagu w Vila Nova de Gaia z górnego poziomu mostu Luisa na nabrzeże: 6 E

Pełne info nie tylko o transporcie w Porto: <https://infoporto.pl/>

Przejazd Lizbona – Porto - portugalskie „pendolino”, a raczej TGV - jedzie 2:50. Cena biletu w promocji (60 dni przed podróżą) zaczyna się od 11 euro (bez promocji około 45 euro) za osobę.

- **Pogoda**

Sezon zimowy trwa od października do kwietnia, a pogoda robi się coraz chłodniejsza i bardziej deszczowa w połowie kalendarzowej zimy. Największym problemem tego sezonu jest nieprzewidywalność warunków atmosferycznych - jeden tydzień może być przyjemny i słoneczny, a kolejny bardzo mokry i chłodny. Porto jest zdecydowanie chłodniejsze i bardziej deszczowe niż Lizbona. Na przełomie stycznia i lutego trafiła się nam całkiem przyzwoita i dość słoneczna pogoda w Lizbonie, nawet do 17 stopni, natomiast Porto mocno deszczowe. Stąd jadąc o tej porze roku do Portugalii trzeba być przygotowanym pod względem ubioru, że zarówno może dość mocno padać, albo temperatura może sięgnąć nawet 20 stopni.

- **Inne porady:**

- Jadąc do Lizbony/Porto dobrze zaopatrzyć się w buty na grubej podeszwie, gdyż wszystkie chodniki to bruk i stopy po 2 dniach odmawiają posłuszeństwa.
- Należy pamiętać, że oba miasta znajdują się na wzniesieniach, więc czeka nas sporo podejść i zejść... a jeśli będziemy z dzieckiem i wózkiem, może to nas dość mocno zmęczyć.
- Restauracji jest mnóstwo jednak większość jest czynnych w godzinach 12:00 do 15:00, a potem od 19:00. Wiele z tych restauracji w witrynach ma przeszklone lodówki ze świeżym mięsem i owocami morza. Kiedy zamawia się danie świeże mięso wyjmują przy nas z lodówki. Przygotowanie potrawy trochę trwa, więc znoszą różne przystawki, które są dodatkowo płatne, jak ich nie chcemy trzeba od razu kelnerowi powiedzieć.
- W Portugalii odbywają się wszelkiego rodzaju pchle targi, gdzie można kupić mydło i powidło. Czasem, aż dziw, że ludzie takie rupiecie sprzedają. Jednak pomiędzy nimi znaleźć można śliczne rzeczy i to za małe pieniądze. Najpopularniejszy jest Feira da Ladra czynny we wtorki i soboty (większy wybór w weekend). Natomiast w Porto Vandoma Fleamarket czynny w sobotę. Zazwyczaj pchle targi czynne są od godzin porannych do wczesnopopołudniowych.
- Jeśli chcemy zobaczyć oceanarium to zdecydowanie to w Lizbonie niż w Porto. Cena bardzo podobna, a to w Porto wypada w stosunku do lizbońskiego bardzo skromnie.

Wstępy (ceny)

Lizbona:

- Muzeum Powozów – 8 E
- Muzeum Elektryczności – 5 E

Sintra:

- Quinta da Regaleira – 10 E (5 E – nauczyciele)
- Palácio Nacional da Pena 15 E (7,50 ogród i mury bez wnętrza)

Porto:

- Oceanarium 12,15 E (bilet online)
- Księgarnia Lello 5 E (voucher, przy zakupie książki kwota jest zwracana).
- Wycieczka po piwnicy porto Calem 13 E z degustacją 2 rodzajów porto i 16 E – z degustacją 3 rodzajów porto
- Wieża i kościół Clerigos – 6 E
- Katedra Se – 3 E
- Muzeum Tramwajów – 5 E (jak jest się z dzieckiem, normalnie 8 E)

Dostęp dla osób z dziećmi w wózku.

Nie ma większych problemów z wózkiem w muzeach i restauracjach. Problemem jest bruk i liczne wzniesienia. Kłopotliwa jest też podróż ciasnymi zabytkowymi tramwajami.

Restauracje:

Wybór restauracji mimo zimowego sezonu jest bardzo duży. Każdy znajdzie dla siebie to co lubi od mięs przez owoce morza, do potraw wegetariańskich.

Lizbona:

- Provinciana, Tv. do Forno 23, świetna restauracja, prowadzona przez rodzinę. O 19:00 wszystkie stoliki zapełniają się lotem błyskawicy – 2 x bacalau (solony dorsz) z ziemniakami i ciciorką po 5,95E, wino domowe 0,375l 2,20E – w sumie za obiad 15E
- Provinciana – wieprzowina z frytkami i ryżem, 5,95E stek z frytkami, jajem i ryżem 6,95E, wino 0,5l 2,20E.
- Provinciana – Bife de vaca (wieprzowina) z frytkami i jajem 5,95E, Łosoś z ziemniakami i warzywami 6,75E, wino 2,20E; sałatka z warzyw 2E.
- LX Factory - Boqueirão Sabor a Brasil, Av. da Índia 34 – feijoada (danie mięso, ryż i czerwona fasola, sałatka) z piwem 7,50E, dodatkowe piwo 2E
- Almada - Pastelaria, 10 R. Cap. Leitão – zupa w przydrożnym barku 1E (z kurzymi łapkami...)

Porto:

- Casa Balsas, R. de Saraiva de Carvalho 53 – Franceshina z gorą frytek i piwem 8E
- Flor de Sao Bento, Praça de Almeida Garrett 11 (naprzeciwko dworca) – Prego prato (wieprzowina z frytkami) 4,95E, Alheira de mirandela – danie ze specjalną kiełbaską, frytki, ryż, sałatka
- Restaurante Porto a Noite, R. dos Mercadores 172 - 2 zupy warzywne, danie z kurczaka, ryż, frytki, sałatka, danie 2 rybki z ziemniakami, oraz wino – za całość 12E (zestaw dnia po 6E)
- Cafe S. Nicolau, R. Nova da Alfândega 37 – 1x franceshina normalna 6,50E, 1x franceshina z jajkiem i frytkami 8E, 0,5l wina 3,50E
- Taipas Burgers, Rua das Taipas 64 – Lombo asado no forno (połędwica pieczona w piecu) z ryżem, ziemniaczkami i sałatką 5 E, 0,5l wina 2,50E; 15 sztuk kotlecików z dorsza z dipem 3,5E

Kawiarnie:

Są na każdym rogu. Kawę niewielką, ale mocną (może być z mlekiem) dostaniem od 1,20. W każdej kawiarni znajdziemy ogromny wybór ciastek. Zwyczaj każda z nich ma w ofercie „pasteis de nata” czyli charakterystyczne portugalskie ciasteczka.

Lizbona:

Super miejsce w okolicy katedry Se: **Parreirinha de São Vicente**, Calçada de São Vicente 54: kawa 1,30E, pasteis 1,20 i świetne kanapki z mięsem bifana za 2,50E, lub druga kanapka z mięsem 3E

Antiga Confeitaria Pastéis de Belém – najślynniejsza kawiarnia i fabryka pasteisów w Portugalii. 6 sztuk kosztuje 6,90E

Kawiarnia w Almadzie, Rua Bernardo Francisco Da Costa 68 – 2 kawy (0,60E, 1,00E) i 3 ciastka – razem 5 E

Porto:

Kawiarnia Guarany, Av. dos Aliados 85 - kawa od 1,20E – warto wejść bo na ścianach są malowidła w stylu Indian Ameryki Południowej. Wystrój z lat 30 XX wieku.

Jedzenie dla dzieci w sklepach:

Zakupy robiliśmy w **Pingo Doce, Continente i Minipreço**. Jeśli chodzi o jedzenie dla dzieci to w Portugalii wybór jest słaby, słoików niewiele i zazwyczaj mocno mielone na krem i zazwyczaj bez przypraw, zwłaszcza soli. Staś ma 2,5 roku, więc z chęcią je inne rzeczy, więc z jedzeniem dla maluchów jest coraz mniejszy problem.

Kuchnia Portugalii:

Porto i Lizbona, czyli dwa największa miasta Portugalii oferują ten plus, że mieszają się w nich wpływy z całego kraju oraz innych miejsc na świecie, dzięki czemu będąc w Porto lub w Lizbonie mamy okazję przyjrzeć się przekrojowi przez całą paletę różnorodności kuchni portugalskiej od mięs przez słynnego bacalau czyli dorsza na 365 sposobów, aż po owoce morza.

Przykładowe przekąski:

- **croquete lub pasteis**, które przygotowywane są z ryby lub warzyw oraz ryżu - pysze są smażone małe krokietki
- **sardinas asadas** – smażone sardynki
- **Bifana** to niedroga i bardzo smaczna potrawa, serwowana w wielu portugalskich lokalach. Cienko pokrojone bitki wieprzowe smaży się, a następnie dusi w sosie. Tak przygotowane mięso serwuje się w bułce.
- Uliczne **pieczone kasztany** – 3E za 15 sztuk.

Dania główne:

- **Bife a portuguesa**, czyli stek z dodatkiem plastra szynki presunto i i sadzonego jajka
- **Francesinha** - Jest kanapka, która składa się z 2 kawałków chleba tostowego, między które położone jest kilka rodzajów mięs – m.in. wołowina, wieprzowina, kiełbaski, bekon, szynka, a jest to przykryte drugą kromką chleba. Na to wszystko jest położony ser, który później jest zapiekany, a kanapka jest podawana oblana dużą ilością sosu z

piwa oraz przypraw, z frytkami, a na to wszystko bardzo często jest dodatkowo kładzione sadzone jajko.

- **Tripas à Moda do Porto** to potrawa jednogarnkowa, na którą najczęściej składają się pokrojone cienko flaczki, biała fasola, kawałki kiełbasy chouriço lub paprykowych kiełbasek linguíça, a czasami również innych rodzajów mięs oraz ziół. Podawane czasami z białym ryżem.
- **Dorsz Gomes de Sá** - Jest to rodzaj zapiekanki z kawałków ugotowanego wcześniej dorsza, z gotowanymi ziemniakami, czosnkiem, oliwą, czarnymi oliwkami i gotowanym jajkiem.
- **Bacalhau à Brás** – potrawa z ugotowanych kawałków dorsza, wymieszanych z cienko pokrojonymi czipsami, jajkiem, kolendrą i oliwkami
- **Frango piri-piri** – kurczak grillowany z pikantnym sosem piri-piri.
- **Feijoada**”, czyli jednogarnkowa potrawa z fasoli, różnego rodzaju mięs oraz warzyw podawana najczęściej z białym ryżem.
- **Alheira**, czyli rodzaj kiełbasy z mielonego mięsa drobiowego
- **Zupa caldo verde**, to jedna z najpopularniejszych portugalskich zup. Podstawowym składnikiem zupy caldo verde jest kapusta galicyjska, czyli odmiana kapusty warzywnej przypominająca jarmuż i kapustę pastewną. Dodatkowo w zupie znajdują się ziemniaki, oliwa, cebula, czosnek i kiełbasa chourico.
- **Caldeirada**”, czyli rodzaj gulaszu na który składają się kawałki różnych rodzajów ryb oraz warzyw
- **Cozido à portuguesa** jest rodzaj gulaszu przygotowywanego z różnego rodzaju warzyw (fasola, ziemniaki, marchewka, kapusta), mięs (kurczak, boczek, świńskie uszy i nogi, różne kawałki wieprzowiny), kiełbas (chouriço, farinheira, morcela), które gotowane są razem w jednym garnku.

Desery:

Każda kawiarnia ma bogatą ofertę ciastek, choć numerem jeden są oczywiście pasteisy.

Pastel de nata, czyli rodzaj babeczek z ciasta francuskiego z kremem budyniowym

Bolas de Berlim – ciastek przypominający polskie pączki

Bolo de Arroz – ciastka z mąki ryżowej

Kawa:

Portugalczyki kawę piją w sporych ilościach, zwłaszcza w formie espresso, zwanej u nich bica lub po prostu café. Kawa jest wszędzie i jest tania. Kiedy zjemy obiad już nas pytają czy podać może kawę. Nazwa kawy bica pochodzi od lizbońskiej kawiarni „A Brasileira”, gdzie zaczęto podawać po raz pierwszy espresso. Klienci jednak nie byli zbyt przychylni do gorzkiego smaku kawy, więc kawiarnia stworzyła uliczny slogan “Beba Isto Com Açúcar” – „Pij to z cukrem”. Tak powstał akronim „bica”. Jak ktoś nie lubi espresso może zamówić uma meia de leite - kawa z mlekiem podawana w większej niż do espresso filiżance. Proporcje są raczej pół na pół, a na wierzchu unosi się przyjemna pianka. Oczywiście Portugalia słynie z całej gamy różnych rodzajów kaw. Każdy znajdzie swój ulubiony rodzaj.

Ceny w sklepie:

- Empanada carne (pasztecik mięsny) 0,75E
- Empanada atum (z tuńczykiem) 1,09E
- Ciastko Bolo arroz 0,39E
- Ciastka pasteisy od 0,5E

- Bolinhos de Bacalau (przekąski z dorsza na głębokim oleju) od 0,75E
- Małe opakowanie czekoladek Kinder 1,25E
- Chusteczki higieniczne pudełko 0,89E
- Jogurt bananowy/kokosowy/czekoladowy 4pak od 0,74E
- 2pak obiadków dla dzieci 3,89E
- Słoik z obiadkiem (bez smaku i zmielony) 1,69E
- 6pak jajek 0,85E
- Bułki od 0,12E
- Croissant 0,29E
- Jajko niespodzianka 1,25E
- Dżemy z dyni (zwanej gila) od 1,30E
- Pakowana wędlnina od 1E
- 2 pomarańcze 0,54E
- Oliwki ok 300g – 1,3E
- Sok mango 0,99E
- Mleko 1l – 0,51E
- Woda 0,5l od 0,13E
- Wino od 2E
- Wino Verde od 2E

Pamiątki:

- koparka z targu staroci 10E
- 2 filiżanki z targu staroci 8E
- figurka portugalskiego koguta 3E
- torebka z korka w Porto – 15E
- ubrania w C&A od 3,99E (a dla dzieci nawet od 1E)

Alkohol w Portugalii:

W Lizbonie króluje **Ginjinha** – czyli wiśniówka. Można ją kupić w wielu miejscach w cenie od 1,20 za mały kieliszek. Najbardziej znanym miejscem jest „**A Ginjinha**” na Placu Rossio – jest to mikrobarek działający podobno od 1840r. Kieliszek 1,40 E z wisienką.

Natomiast w Porto... znane jest **z porto**. Można odwiedzić piwnice porto w Vila Nova de Gaia, po drugiej stronie mostu Luisa. Piwnic do wyboru i koloru – zwiedzanie połączone z degustacją. Jak się zjedzie kolejką gondolową to dostaje się przy zakupie biletów karteczkę do której piwnicy udać się na degustację jednego darmowego porto. Porto z Calem na lotnisku za 13,50 E. **Vinho verde** - młode białe wino dojrzewające nazywa się tu winem zielonym. Jest ono delikatnie musujące i bardzo łagodne w swoim smaku. Idealnie na letnie upały!